

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., po — pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 12. oktobra 1894.

Politiški oddelek.

Pred državnim zborom.

Dne 16. t. m. snidejo se zopet državni poslanci na Dunaji, da nadaljujejo svoje delo. Dela jih čaka jako veliko, ali vendar nikdo dosti ne pričakuje od sedanjega državnega zbora. Večina obstoji iz tako različnih življev, da mora vsekako razpasti, kakor hitro bi se lotila kacega resnejšega vprašanja. Veže jo jedino skrb za svoje mandate. Sploh sedanji državni zbor tako rekoč le še životari. Vidno je, da je potreben prenovljenja, ali baš tega se pa sedanje preživele stranke branijo, kajti čutijo, da je zanje odbila ura.

Nova vlada in ž njo tudi parlament sta si postavila za svojo glavno nalogo volilno reformo. Dokler se ne izvrši volilna reforma, imajo mirovati vsa druga politična vprašanja. Mislil bi bil kdo, da se bodo gospodje resno lotili volilne reforme, ali ničesa podobnega ni slišati, temveč odložili so volilno reformo na nedoločen čas s tem pa tudi vsa narodna in politična vprašanja. S tem si je pa sedanja državnozborna večina sebi dala pravo spričevalo duševne uboščine, spričevalo, da ni kos svoji politični nalogi.

Govori se, da je grof Taaffe s svojo volilno reformo hotel uničiti sedanje stranke in reči moramo, da je prav imel. Stranke, ki tako očitno kažejo, da niso za nobeno politično delo, ki se niti lotiti ne upajo naloge, katero so prevzele, pač niso vredne svojega obstanka in tembolje za Avstrijo, čimpreje se pomedo iz javnega življenja.

Od novega zasedanja državnega zbora v političnem oziru nimamo ničesa pričakovati. Za družega tako ta zbor ni zmožen, kakor kak nov davek dovoliti, kar bode pač rad storil iz strahu, da ga vlada ne pošlje domu.

Obeta se, da se bode zbor lotil narodnogospodarskih in davčnih vprašanj. Prav lahko je mogoče, da se zbor kaj tacega loti, ali dovršil pa gotovo nič posebnega ne

bo. Posebno ne smemo pričakovati, da bi sedanji zbor zares izvršil kako davčno reformo, ki bi bila nižjim stanovom v korist. To je absolutno nemogoče. Glavno besedo v sedanji državnozborni večini imajo nemški liberalci, kot zastopniki velicega kapitalizma, in pa veleposestniki, kateri se seveda boje vsake davčne reforme, katera bi bolj zadela imovite stanove. Dokler bodo ti stanovi imeli odločilno ulogo, tako dolgo ni pričakovati pravične razdelitve davkov, naj gospodje se še tako posvetujejo. Kaj dobrega iz njih posvetovanj priti ne more, ker jim manjka dobre volje. Nekaj časa zna sedanji državni zbor potratiti z davčno reformo, ali naposled bode pa odložil vso stvar, kakor je volilno reformo. Ko bi pa le kaj storil, bode se pa kmalu pokazalo, da je pač nekoliko povečal davke, bremena pa nikomur ni polajšal.

Sedanji finančni minister pač želi višjih davkov, ker je državno ravnotežje spravil v resno nevarnost s prvimi koraki, katere je storil za vrejenje valute. Mož bode kmalu sam začel spoznavati, da pri vsej svoji domišljavosti daleč ne dosega svojih dveh prednikov, kar se tiče finančne zmožnosti. Vse kaže, da bode s pomočjo sedanjega državnega zbora razdrl, kar sta zgradila prednika njegova.

Kaj pa mi Slovenci? Za nas se tudi v novem zasedanju državnega zbora ne bode ničesa storilo, ker so poslanci, ki so v koaliciji privolili, da se narodno vprašanje odloži. Obetala se je pač gimnazija v Celji, ali vse je dosedaj ostalo pri samih obljubah. Pač se je po časopisih veliko pisalo o tem vprašanji, ali vsa stvar ni storila še nobenega koraka dalje.

Pač se je položaj v tem oziru toliko premenil, da se je za referenta srednjih šol v učno ministerstvo poklical mož, o katerem moramo biti prepričani, da bode vse storil, da naše želje prepreči. Gospod Stürgkh se je tudi bil udeležil shoda v Gradci, na katerem se je ugovarjalo proti paralelkam v Celji in tudi on se je pridružil temu sklepu.

Kaj pa store naši poslanci v koaliciji? Ničesa. Čakali bodo in glasovali za vlado, da se le ne razruži ko-

licija. Govorilo se je pomladi, da izstopijo iz koalicije, ako se ne izpolnijo nekatere slovenske želje. Minola je pa računaska debata, Slovencem se razen kranjske gimnazije, ki ni v nobeni pravi zvezi z našim narodnim vprašanjem, ni ničesa dovolilo, ali vendar so naši poslanci ostali v koaliciji, ravno tako ostanejo tudi letos, naj vlada Slovencem kaj dovoli ali ne.

Da je sedanja vlada nam Slovencem naravnost nasprotna, pač kažejo zadnji dogodki v Istri, kjer so se jeli razpuščati slovenski občinski zastopi in vlada napenja vse sile, da občinsko upravo izroči v roke Italijanom. Če vlada v Istri tako ravno s Slovenci, ko bi jih morala podpirati že v državnem interesu, kaj naj pričakujemo od nje še drugod. Tega pač ne bode nikdo trdil, da Rinaldini v Trstu deluje proti volji višjih gospodov na Dunaju. Vse to pa ne bode naših poslancev pripravilo, da bi izstopili iz koalicije. Vedno bodo našli že kak izgovor, da so ostali v koaliciji. Jedna pridobitev je že imenovanje gospoda Šukljeta dvornim svetnikom. Govori se tudi o nekem drugem koalicijskem poslancu, da bi rad prilezel v ministerstvo na kako boljše mesto, če bode le vlada marala usluge plačevati z dobrimi službami.

Položaj bi bil obupen, da se ne kaže, da se razmere kmalu preobrnejo proti volji gospodov koalirancev. Tudi to jih ne bode obdržalo, da so preprečili volilno reformo. Dopolnilne volitve povsod kažejo, da se bliža konec liberalni moči. Tudi konservativni pomagači niso več mogli pomagati liberalcem na noge. Nove volitve bodo pomele z liberalno stransko skoro popolnoma, to že vedo v liberalnem taboru, pa tudi mnogo konservativcev ne bode več v zbor. Njih zveza z liberalci jim ni utrčila zaupanja pri volilcih. Prišli bodo novi možje v zbor, koalicija se bode razbila. Novi državni zbor bode izvršil, kar sedanji ne more in ne mara in naredil za zmirom konec sedanjemu neznosnemu stanju.

Politični pregled.

Delegaciji sta končali svoje delo. V avstrijski delegaciji so bile letos tudi plenarne seje precej živahne. Mladočehi so k temu največ pripomogli zlasti hudo kritikujoč upravo vnanjih stvari, potem vojaško in pa bosensko upravo. Njih govori bi pa bili napravili tem večji vtis, da niso povsod vlekli v debato čeških stvari in njih državnega prava. Baš letošnje delegacijsko zasedanje jih je pa lahko prepričalo, da sedaj za češko državno pravo še ni ugoden čas. Po pravici so se pritoževali, da se v vojni premalo ozira na češki jezik. Celo vojni minister ni mogel tajiti, da bi se češkim častnikom ne bilo zaukazovalo, da imajo mej seboj le nemški občevati, naj se je to tudi zgodilo v milejši obleki. Nemščino v vojni je posebno zagovarjal Promber, češ, da se ne smejo narodni razpori nositi v vojno. Pritrjeval mu je vojni minister. Baš pri letošnjih delegacijah imeli smo najlepšo priložnost se prepričati, da pod sedanjim vojnim ministrom veje v vojni upravi vse bolj nemški duh nego pod Baurom. Pri budgetu o vojni upravi se je več govornikov pritoževalo zaradi mučenja vojakov, ali vojni minister bi bil rad vse tako mučenje vojakov kar utajil. Videlo se mu je sploh, da mu ni kaj po volji, da se narodni zastopniki predrznejo kaj grajati, kar spada k vojni.

Pri bosenski upravi je Mladočeh Slama posebno grajal, da se še ni odpravila desetina. Odgovori ministra Kallaya nikakor niso posebno dobrega obetali. Pri vnanji politiki, so Mladočehi letos posebno napadali trodržavno zvezo. Posebno se je opazilo, da letos Poljaki niso zagovarjali trodržavne zveze. Grof Badeni se je proti cesarju pri delegacijskem obedu izgovarjal, da Poljaki le zaradi tega niso zagovarjali trodržavne zveze, ker se položaj zadnje leta ni nič premenil. To je pa pač le izgovor. Pravi povod je to, da Poljaki niso več tako naudušeni za Nemčijo, od kar začenjajo v Poznanju grje postopati s poljskim narodom. Naravnost proti trodržavni zvezi se pa Poljaki iz raznih političnih ozirov ne marajo postaviti, posebno ker niso za kako zblížanje z Rusijo, ki bi bilo potem potrebno. Obe delegaciji sta dovolili vkupni vladi vse, kar je zahtevala, niti krajcarja jej nista odbili in izrekli skupnim ministrom zaupanje.

Krajevna imena v tržaškem mestnem zboru. — Tržaški mestni zbor je sklenil, da se ne smejo v slovenskih okoličanskih šolah več rabiti zemljevidi, na katerih so slovenska imena primorskih krajev. Ti zemljevidi se morajo zameniti z zemljevidi z italijanskimi krajevnimi imeni. Gospodje so pri debati seveda govorili o poslovenjen u italijanskih imen in več tacihi stvari. Namestništvo je pa sedaj zaustavilo sklep mestnega zbora. Seveda se bode mestni zastop najbrž pritožil na ministerstvo, kar mu pa najbrž ne bode dosti pomagalo, kajti utajiti se ne bode dalo, da so dotična imena prvotno slovanska.

Učno ministerstvo. — Več prememb se bode zgodilo v učnem ministerstvu. Sedanji predsednik prezidijalne pisarne sekcijski svetnik dr. Rihard baron Bienenrth prevzame referat visokih šol, izimši vseučilišča. Dosedanji tajnik v učnem ministerstvu dr. Evgen baron Hauenschild Przerol postane načelnik prezidijalne pisarne. Ministerski svetnik dr. Artur pl. Bylandt-Rheidt prevzame referat ljudskih šol. Dosedaj je imel referat visokih šol izimši vseučilišča. Novoimenovani ministerski svetnik Stürgh bode referent o srednjih šolah in ministerski svetnik dr. Karol Zeiler, pa prevzame referat o bogočastvenih stavbenih zadevah. Stürgh, ki ostane tudi še poslanec, bode službo nastopil še le drugi mesec. Slovenci pač nič dobrega ne pričakujemo od njega.

Cerkvene predloge na Ogerskem postajajo nevarne za vlado. Mislila je, ko je zmagala s civilnim zakonom, da je premagala največje težave, ali se je motila. V zbornici velikašev jo je zapustila protestantska duhovščina in nekateri liberalni velikaši, kateri so dosedaj bili zanesljiva vladna opora. Opaža se pa tudi pri tem, da tukaj ne vplivajo le verski pomisleki, temveč tudi osebna mržnja do Wekerleta, ki ni plemenitaš. Za to pa ni izključeno, da magnatje še odjenjajo, ako bodo videli, da na višjem mestu še ne marajo žrtvati Wekerla, dokler ne bode vravnana valuta. Gospodska zbornica je zavrгла dosedaj zakon o svobodnem bogoslužji, in pa zakon o židovski enakopravnosti. Večina je posebno temu ugovarjala, da bi se na Ogerskem priznalo brezverstvo in pa komu dovolilo prestopiti iz krščanstva v židovstvo. Sedaj bode o teh predlogah razpravljala zbornica poslancev in jih nepremenjene vrnila gospodski zbornici. Če jih v drugič zbornica zavrže, pride pa do ministerske krize. Kako stvar izide, se danes še ne more nič vedeti. Bati se je vsekako, da bode naposled premagal madjarski šovinizem. To je gotovo, da se vlada, ki popusti proticerkveno politiko ne bode mogla držati, ako se ne začne opirati tudi na nemadjarske narodnosti. Imela bode boriti hud boj z židovstvom. Židje se ne bodo zadovoljili z lepimi besedami, kakeršne je zanje imel grof Zichy.

Rusija. — Zdravje ruskega carja je glasom raznih poročil vendar dokaj nevarno. Zadnji čas se javlja, da je carju moč ohraniti zdravje le z nevarno operacijo, kateri podvreči se je car tudi baje sklenil. Po Ruskem povsodi se moli za bolnega carja. Predsednik francoske republike Casimir Perier